

ARVEN

Nr 98

3/2013

33. årgang

ISSN 0800-2347

ARVEN - Meldingsblad for Sannidal Historielag

Sannidal ungdomsskole 30 år

Første skoledag ved Sannidal ungdomsskole, 16.8.1983

Rektor Sverre Brændhagen (t.v.) og skolesjef Tobias Gausdal ønsker velkommen til oppstart.

- En alle tiders skole, som bidrar til å styrke nærmiljøet

Sannidal ungdomsskole 30 år

I august 1983 ble Sannidal ungdomsskole tatt i bruk.

Skolen var imidlertid allerede ved starten nærmest «sprengt». Etter mye diskusjon og økonomisk «tautrekking» i forkant av byggingen, var det nemlig en «miniløsning» som hadde blitt resultatet.

Prislappen var rundt 6-7 millioner, og for de pengene hadde man fått tre rødmalte bygninger i «tunform»: Et administrasjonsbygg med lærerværelse og -arbeidsrom, et klasseromsbygg med fire rom og ett grupperom og et skolekjøkken- og formingsbygg, som også inneholdt kontor for vaktmester og renholdere.

De 123 elevene som startet denne høsten, hadde det trangt. Det var f. eks. 32 og 31 elever i de to 7. klassene. I 8. og 9. klasse var det 30 elever i hver. Avgangsklassen (9. kl.) hadde undervisningen i Kil sanitetshus.

Trangboddheten ved skolen førte til at et 2. byggetrinn presset seg på, og i desember 1983 ble det vedtatt å sette i gang byggingen av dette høsten

1984; det etter at rådmannen først hadde tatt det ut av budsjettet for 1984.

Grunnarbeidene kom imidlertid først i gang vinteren 1985. Det var da rektor Brændhagen uttalte til «Vestmar»: «Støyen fra anleggsmaskinene lyder som liflig musikk i ørene!» Så da det andre skoleåret startet høsten 1984, gikk begge 7. klassene i Kil. De hadde bare forming, naturfag og husstell oppe

Personalet ved skolen ved oppstarten høsten 1983

Fra venstre: Conrad Andersen (vaktmester), Jon Arne Torp, Ole Bjørn Bjørnsen, Alf Bjørn, Ingebjørg Lindheim, Gudveig Eikeland, Torill Bjørn, Ingebjørg Moe, Ragnar Grønåsen, Øivind Andersen, Inger With (kontorfullmektig), Svein Fossheim, Bjørg Husabø Hansen, Bjørn Andersen, Lars Jacob Moe, Sverre Brændhagen (rektor).

Første avgangsklasse ved Sannidal ungdomsskole våren 1984

1. rekke f.v.: Klasseforstander Ole Bjørn Bjørnsen, Hilde Oddaker, Vanja Rydningen, Anne Beate Lien, Gunn Anita Auråen, Anne Grethe Rinde, Liv Lønne.

2. rekke f.v.: Signe Lise Lindheim Wangen, Liv Unni Solum, Arne Morten Støen, Tom Arne Bjørklund.

3. rekke f.v.: Tom Fjellheim, Helge Vindfjell, Jens Konrad Sunde, Roger Sjørdalen, Sven Tore Eie, Per Steinar Nesland, Kjetil Solvang, Jan Terje Loftbaug, Jørund Ek.

4. rekke f.v.: Per Henning Bjerva, Leif Rønning, Olav Haugholt, Jan Toralf Torp, Øyvind Enggrav, Ernst Kalseth. Fraværende: Anne Pedersen, Liv Sonja Rønningbakken, Olav Dalen, Bengt Ove Knudsen.

på den nye ungdomsskolen. Der gikk da tre 8. klasser (fordi de to 7. klassene fra året før hadde blitt delt i tre) og en 9. klasse (avgangsklassen).

Til skolestart det tredje skoleåret, høsten 1985, stod det nye klasseromsbygget ferdig – da var elevtallet kommet opp i 178, og i november samme år ble døra til «Soria Moria slott», som rektor omtalte bygget, åpnet: Gymnastikksalen med samfunns-husfunksjon. Finansieringen for dette bygget ble imidlertid først ordnet da kommunen inngikk et samarbeid med Sannidal ungdomslag.

Gymsalen ble for øvrig raskt omdøpt til «Gjallarheim» p.g.a. håpløse akustikkforhold, som heldigvis året etter ble utbedret ved hjelp av lydabsorberende kassetter på veggene.

Siden dette har skolen vært gjennom flere utvidelser. Høsten 1991 ble lærernes arbeidsrom utvidet, dels v.h.j.a. dugnad.

Våren 2006 ble enda et klasseromsbygg, som også inneholder et flott auditorium, tatt i bruk.

Mens man ventet på dette bygget, foregikk det undervisning i to år for to klasser i et brakkebygg.

Vinteren 2010 ble administrasjonsbygget ferdig om- og påbygget slik at lærerne fikk tre moderne arbeidsrom med gode kontorplasser.

Skolens rektorer har vært: 1983 – 1. okt. 1990: Sverre Brændhagen, 1990 – juni 2006: Svein Fossheim, 2006 – juni 2010: May Britt Vatn Bergstad, fra august 2010: Inger Lise Berge.

Høsten 2013 har Sannidal ungdomsskole 173 elever fordelt på åtte klasser: 3 klasser på åttende og tiende trinn og 2 på niende trinn.

I 1985 skrev Kragerø Blad følgende: «Sannidal har fått en alle tiders skole, som i stor grad bidrar til å styrke nærmiljøet.»

Slik har det altså vært i 30 år. Nedleggingsspøkelset har imidlertid holdt sin klamme hånd over skolen flere ganger de siste årene, og det er bare å håpe at kampen mot dette spøkelset nå er vunnet en gang for alle.

R.G. ►

Hele elevflokket samlet rundt den nye flaggstanga våren 1984
Sannidal skogeierlag ga før 17. mai 1984 flaggstang og flagg til den nye skolen. 2009-2010 måtte dessverre stanga vike til fordel for utvidelse nr. to av lærernes arbeidsrom.

En kveld i slutten av november i år ble Sannidal ungdomsskoles 30 år markert med en tilstelning i gymsalen/samfunnsbuset, arrangert av de ansatte. Innbudt var skolens pensjonerte lærere, assistenter, kontorfullmektig og renholdere, samt skolens første vaktmester. I tillegg var skolesjefen i Kragerø, og andre med tilknytning til skolen, til stede. De rundt 65 feststemte deltakerne koste seg med musikk, sang og god mat. Det ble vist lysbilder fra skolens «barndom», og tidligere elev Karl Holte Aarø underholdt med flott sang og diktlesing. Flere talere hadde ordet, og alle påpekte det gode miljøet som alltid har vært på Sannidal ungdomsskole, både i lærerkollegiet og mellom lærerne/assistentene og elevene. På bildet sees de fire rektorene som skolen har hatt, f.v.: Inger Lise Berge, Svein Fossheim, Sverre Brændbagen og May Britt Vatn Bergstad.

Mange gaver til Arven.

Siden forrige nummer har gavene strømmet inn til bladet. Vi i redaksjonen takker på det hjerteligste og håper givergleden er like stor framover. For enkelhets skyld skriver vi bare givernes initialer.

IKB 500, ? 300, IRL 200, ØF 33, RK 200, HAa 150, SL 300, TØ 350, TS 200, FK 250, KHT 200, JK 200, GTD 300, FB 200, KAK 100, RHH 150, ØD 300, HJL 50, OG 200, HRD 150, PJM 250, NES 600, JN 100, KAB 200, P & BB 100, PG 150, TL 100, TD 200, SA 300, KKØ 200, ÅB 200, PH 200, ON 150, ? 200, HJ 200, AaKSM 100, EKK 300, LS 200, LOS 150, EH 200, ? 100, KJS 200, PS 200, RB 200, VP 100, SP 100, MMHØ 250, VR 100, ABT 200, AS 200, BE 200, GKD 100, ESK 200, PT 1000, AL 150, ISJ 100, AH 150, TS 200, SOL 200, BNF 150, SL 100, JKB 100, PIO 150, IMBE 100, PN 300, JIP 200, OG 200, KS 200, NOS 200, TAE 300, HB 100, AS 200, OV 200, DA 150, KOL 200, BS 100, OJH 200, PS 200, KKL 100, IK 200, M & OH 200, SLB 200, JE 200, TS 200, CH 200, TEV 200, EH 200, POP 200, ? 200, SB 200, PR 150, RH 150, GAa 300, NJL 200, ? 100, AB 200, NJ 200, GKS 300, GL 200, GN 150, JH 500, KT 100, AF 100, PP 250, LTM 200, KM 200, IKS 500, EBF 200, KHB 100, KS 200, HL 200, KM 200, THE 200, JM 100, OW 200, TJ 100, LS 200, BL 200, OA 200, RG 100, ATF 200, OW 250, ? 250, AM 200, ? 150, TB 200, OS 150, AN 150, ML 200, ? 200, ? 200, IRMB 200, KMR200, PT 250, ? 150, OBR 200, JES 300, ACA 500, RM 300, IS 200, IA 200, KWB 100, KHL 250, ALS 200, OØJ 200, KINE 200, HN 200, JHT 200, GS 200, PAE 200, RB 200, EHS 400, IGE 200, MS 200, SRG 200, SS 150, TS 100.

Tveitereid mølle og sag

Til denne artikkelen i forrige utgave av Arven (nr. 97) har vi et par tillegg:

Etter omtalen av rettssaken øverst i høyre spalte på s. 2 skulle følgende setning ha stått: Dammen ble overtatt av Fellesflotningen etter rettssaken.

Til bildet nederst t.h. på s. 3 skulle denne teksten ha vært med: Tveitereid mølle tidlig på 1930-tallet. Olav Tveitereids bestefar, Ole Aasulfen Tveitereid, kommer gående. Bildet stod på en kalender utgitt av Statens kornforretning, sannsynligvis fra 1943.

Tveitereid gård

BLIR PRESTEENKESETE

Av Olav Tveitereid har vi lånt noen skriv som omhandler Tveitereid gård. De ble for mange år siden transkribert av Torkell Tande. Originalskrivene befinner seg i Sannidal prestearkiv.

I 1811 ble Tveitereid utlagt til enkesete for Kragerø sokneprestembetes enker. I årene før dette skjedde, gikk det mange brev, til dels i hissig ordelag, mellom prestene Job Dissington Vahl i Bamble og Frederik Dreyer i Kragerø.

Det første brevet fra Dreyer til kongen er fra 27. oktober 1802 og lyder slik:

Til kongen. Som nyligt ankommen til dette mig allernaadigst anfortroede sognekald Kragerø med annexet Sannikedabl, må jeg høist ugjerne savne, ikke alleene en præstegaard for mig selv, men ogsaa et enkesæde for kaldets præsteenker, der for saadanne ulykkelige er saa saare nødvendig.

Til denne sidste mangels avhjelpning er her skiøn leilighed dersom Deres Kongel. Majestæt allernaadigst vil forunde de tilkommende præsteenker i dette kald gaarden Tveterej i annexet Sannikedabl, der skylder halvannen bud, men er sognepræsten i Bamble beneficeret, til et perpetuerende enkesæde.

Da Kragerø og Bamble sognekald fordum har været ett sognekald, men, ved dets deling, alt dets beneficerede gods saavel i Sannikedabl som i de andre sogne imod forventning tilfaldt Bamble kald alleene, haaber jeg det ikke vil findes ubilligt at denne lille gaard Tveterej avgives til saadant enkesæde for Kragerø kalds præsteenker, dog ikke til tab for nærværende sognepræst i Bamble sognekald.

Allerunderdanigst Frederich Chr. Dreyer.

Til denne søknaden fra sogneprest Dreyer skrev sognepresten i Bamble, Job Dissington Vahl, en erklæring 24. november 1802. I denne skrev Vahl bl.a.:

Besynderligt synes det at supplikanten fremfor andre og forrige sognepræster i Kragerø, som dertil nylig ankommen, har faaet det indfald at ansøge hans Kongel. Majestæt om bevilling: at Bamble kald avgiver den beneficerede gaard Tveterej til et perpetuerende enkesæde for Kragerø kalds præsteenker.

Flere sognepræster i Norges kjøbsteder have heller ingen gaard for deres enker. De og flere kunde

saaledes paafinde at indkomme med saadanne ansøgninger. (.....)

Tveterej i Sannikedabl av halvannen buds skyld, kunde maaske av sognepræstens enke i Bamble udi fremtiden belst ønskes og attraaes til enkesæde, da denne gaard, som er postgaard, er tillige vel opdyrket, lett kan drives, og har aseelige fordeler ved reisende ved fæрге, ved skotning av trælast til Kragerø, ved føring, roning, flytning og befordring. Den er saaledes ikke en lille gaard, men den mest fordelaktige av de beneficerede gaarde. (.....)

Gaarden har tvende leilendinger som har bøllet hver sin halve part for dem selv og deres bustruer paa livstid. Disse familier maatte først avgaae ved døden førend de i kraft av deres fæstebrev kunde give plads for supplikantens enke, men det er uvisst om hun overelver dem alle. Men maaske herr Dreyer her har ombu for fremtidesn præsteenker i Kragerø.

De paa Tveterej boende leilendinger have begge børn, og i haab om at deres børn kunde komme til at beboe gaarden efter dem, have de anvendt megen flid, møje og bekostning paa at dyrke jorden og bebygge den, hvilket alt de maatte see umsonst, i tilfælde at den blev enkesæde for præstens enke i Kragerø. Gaardens dyrkning vilde blive negligeret naar de for dem og deres børn ikke kunde vente deres sved, flid og bekostning belønnet ved at beholde gaarden, og de to familier som der kunde leve, vilde komme til at lide.

Imidlertid var hovedårsaken til at sogneprest Vahl ikke ville at Tveitereid skulle bli presteenkesete, den at han hadde lovet gården bort til kjøpmann Henrich Carstensen i Risør. Denne ville, som eier av Egelands jernverk, anlegge en stangjernshammer på Tveitereid grunn.

Av denne grunn ville Vahl heller ikke gi enka Susanne på Tveitereid bygsel, noe amtmann S. Løvenskiold ikke så noen grunn til å nekte, etter denne anbefalingen fra sogneprest Dreyer i Kragerø 12. oktober 1805:

Efter forlangende av enken Susanne Jensdtr. Tvetre maa jeg berved bevidne at hun som enke efter hennes mand, Jens Olsen, har boet på Tvetre i Sannikedabl, og sammesteds opført sig ulastelig og rettskaffen i alle maader. Hun er for nærværende forlovet med en person ved navn Ole Aasoldsen

Dette er det eldste fotografiet som finnes av gården Tveitereid. Det er fra ca. 1880. Den lille gutten på besten borte ved huset er bestefaren til Olav Tveitereid.

Woje, som ligeledes er bekjendt for sin rettskafne vandel. Jeg vovede allerunderdanigst at anbefale til allernaadigst bønnebørlse, som hun vil frembære i anledning av bygselen paa bemeldte hendes gaard Tvetre.

Susanne Tveitereid skrev samme dagen i søknaden til kongen om bygsel på gården bl.a.:

Efter bemeldt min mands død, har jeg besiddet gaarden som enke ifølge min mands bygselbrev. Bemeldt min paaboende gaard Tvetre er vanskelig for mig som fruentimmer at drive, da mine voxne sønner hav liden tid til overs til min hjelp, da de arbeider for andre. Gaardens vanskelig drift forøges derved at mange reisende maa skydses derfra over til Drangedal, som den eneste vei derhen. Dette har især bestemt mig til at inllade mig i ægteskab med min forlovede, Ole Aasoldsen Woje. Men da jeg før bryllupet maatte se mig i sikker besiddelse av bemeldte gaard Tvetre ved fornyet bygselbrev, nægtede Vahl at give mig denne bygsel under forgivende, han havde lovt den bort til kjøbmand henrich Carstensen i Østre Riisør.

Sogneprest Vahl, på sin side, kunne ikke forstå at Susanne ikke kunne drive gården med en tjenestegutt og arbeidshjelp fra en av sine sønner, og han fyrte av noen «salver» i et langt brev av 11. november 1805:

Det synes ingen anden aarsag end at hun i sin alderdom maa være meget giftesyg, og har mere elskov til den fremmede Ole Aasoldsen, med hvilken, da hun er saa gammel, ei formodes at avle børn, end kjærlighed til sine egne voxne, verdige børn, der ved hennes ægteskab med Aasoldsen maa see sig aldeles udelukkede fra gaarden, som han maas-

ke mest beiler til. (.....) Den sande aarsag kan være: at lægge om muligt hindringer i veien for eieren av Egelands Jernværk, Hr. Henrich Carstensen, i hans anlæg ved Kgl. Bevilling at oprætte en stangjernhammer for dette værk paa Tvetrej gaards grund, hvortil han har indgivet allerunderdanigst ansøgning om allernaadigst tilladelse. (.....)

Udtrykket av Susanne i ansøgningen, ulykkelige enke, synes aldelse upassende, ikke at medføre sandhed, ja, syndigt, da hun som meldt har en skiøn fordelaktig gaard, som tillige re lettdeven, har voxne børn, og har taalelig god formue. Det var et ønske at alle enker vare i hendes forfatning; de vilde vistnok ei alleene have aarsag til at beklage sig som ulykkelige, men i sandhed være særdeles lykkelige enker.

Som nevnt anbefalte amtmann Løvenskiold Susannes søknad om bygsel, som vi da må anta at hun fikk.

Hele denne saken endte 4. oktober 1811 med at kongen bestemte, og kunngjorde for amtmann Løvenskiold, at gårdene Lislau og Tveitereid i Sannidal, når de ble bygselledige, forundes sognepræsten i Kragerø og Sannikedabl, og den først bestemmes til præstens avlsgaard, og den sidste til enkesæde i kaldet; dette efterat Vi allernaadigst have overveiet denne ansøgning tillige med den av Eder derover indgivne betenkning, og sagens øvrige omstendigheder. (.....) Derefter I Eder allerunderdanigst have at rette og vedkommende saadant til efterretning at tilkiendegive.

Som vi forstår, var dette det første steget på veien til at Lislau ble prestegård i Sannidal.

Tyvand, 1912. Guttene på høylasset er trolig Jørgen Tyvand f.1900 bak, og broren Arne f.1903 foran. Han som står helt til vestre i bildet er Peder Jørgensen Tyvand f.1877 (Far til Jørgen og Arne). De to siste er ukjent.

Bildene på s. 8 og 9 har vi lånt av Ole Tommy Nyland, og han sier: Øvrebø på den tiden Finbo Humlestad og Kari Henneseid hadde gården. Finbo står helt til venstre og trolig er det Kari som sitter på høyvenderen til høyre. Folk kom ofte fra nabogårdene og bisto. Den blakke besten er sannsynligvis fra Mo.

Øvrebø da Thomas Wastøl var på gården, antagelig på 50 tallet.

Lønnerød - Alle er ukjente.

Høaaenen i Sannikedal

Tveitereid. Fra venstre. Olav Tveitereid, Ole Tveitereid, Magnbild Tveitereid (Holtane), Margrethe Tveitereid (Haugland), Maren Kristine "Stina" Tveitereid (Wastøl), Aasulv Tveitereid og Kristoffer Tveitereid på høylasset. FOTOGRAF: TRYGVE HAUGLAND

Er det noen av våre lesere som kjenner flere personer på bildene?

Full
sal!

Stor oppslutning om

historielaget!

Det er alltid spennende å være på kjøkkenet når historielaget har sine møter. Allerede en time før møtet starter, begynner folk å

komme. Det spekuleres i hvor mange som kommer, og om det blir nok mat. Denne høstkvelden i oktober fikk festkomiteen en utfordring, da rundt 160 personer møtte opp på Samfunnshuset. Det er ikke stoler nok til så mange der, heller ikke kopper! Det ble hentet flere stoler fra skolen, kopper ble ordnet, det ble mat nok til alle, og det ble en riktig vellykket kveld.

Kvelden ble åpnet med sang av Gjerstad og Kragerø mannskor. Det var en opplevelse å høre de. En opplevelse var det også å høre kveldens foredragsholder Jimmy Åsen fortelle om sin families historie i Kragerø fra 1904 og framover.

Det kom i høst ut en bok om Jens Lauersøns Legat. Der har Jimmy skrevet en artikkel, og det var den han tok utgangspunkt i denne kvelden. Grunnen var at hans familie fikk stor glede av "Legatet". Hans oldefar reiste som så mange andre til Amerika for å finne arbeid og ville få sendt kone og barn over etterpå. Han reiste med

passasjerskipet "Norge", som gikk på grunn og sank ved Rockall utenfor England den 28.juni i 1904. Han var en av de 635 mennesker som omkom. 224 av disse var nordmenn, og 7 skal ha vært fra Kragerø. En historie i seg selv. Enken, Jimmys oldemor, bodde da på Andølingen med barna. De levde på almisser. Jimmys mormor Mary ble gift med en kar som het Elias. Så gjentar nesten historien seg, Elias reiste med DS Steinstad mot Canada, men gikk i land i New York. Han sendte brev til kona, men ble så borte i

Brooklyn. Kona Mary sydde for å overleve, men til slutt klarte hun ikke husleia lenger. Hun og familien fikk leie et rom på Øya, men fikk etter hvert komme inn i et lite hus, også på Øya, eid av "Legatet". Hun ble senere gift med Trygve Jensen. Hennes datter Ingrid, Jimmys tante, har vært en god kilde for ham, og vi fikk høre mange gode historier om naboene rundt dette huset på Øya og hvordan mange klarte seg tross fattige kår. Det går ikke an å gjengi med ord, Jimmy må oppleves.

Liv Grønåsen mottar fra leder Kjell Ove Heistad en stor takk for 30 års innsats som kasserer for "Arven".

Her er det ivrige diskusjoner på Kjolebrøndsfløyen

Returadresse:

Sannidal Historielag

Adr.: Gunnar Aabø
Solstadbakken 16
3766 Sannidal

Sykurs

*Som dere ser, er dette en gjeng flotte damer fra Sannidal på sykurs.
Fra venstre i bakre rekke: Bergliot Ekehaug, Inga Torsdal, Johanne Rinde, Tomine Støen,
Borghilde Lønnerød, Bergljot Sandland.
F.v. i midtre rekke: Cecilie Wåsjø, Inga Ekehaug, Elevine Wastøl, Johanne Aabø.
F.v. foran: Ingeborg Fuglestvedt (?), Sally Nossen og Astrid Støen.*

«ARVEN» UTGIS AV SANNIDAL HISTORIELAG

www.sannidalthistorielag.no

Redaksjonskomité:

Ragnar Grønåsen

Anne Sofie Aardalen

Ove Bertelsen

Gunnar Aabø

tlf. 35 99 22 16

tlf. 35 98 79 56

tlf. 35 99 03 74

Kasserer:

Inger Kristine Bratland

«Arven»s

bankgirokontonr.:

tlf. 97 77 48 40

2655.60.82854

Husk å melde fra til redaksjonskomiteen ved den minste adresseforandring.

Det ligger eksemplarer av Arven hos Sannidal Landhandel.